

2. KÜLFÖLDI ÚTLEÍRÁSOK ÉS ORSZÁG-LEÍRÁSOK MAGYARORSZÁG-KÉPE A 18-19. SZÁZADBAN, 1711-1867

2.1 BEVEZETÉS AZ ÚTLEÍRÁSOK TANULMÁNYOZÁSÁBA

BURKE, Peter: Útmutatás az utazástörténet számára. In: Korall, 2006. 26. sz. 5-24. p.
http://epa.oszk.hu/00400/00414/00018/pdf/EPA00414_Korall_2006_26_005burke.pdf

GELLÉRT Gábor: Az utazás mint társadalmi gyakorlat. Egy kulturális modell történeti vizsgálatának lehetőségei. In: Léptékváltó társadalomtörténet. Tanulmányok a 60 éves Benda Gyula tiszteletére. Szerk. K. Horváth Zsolt, Lugosi András, Sohajda Ferenc. Bp. 2003. 515-531. p.

GYÖMREI Sándor: Az utazási kedv története. Bp. é. n. 192 p.

SZÁSZ Géza: Határtalan utazás, avagy követ-e normát az útleíró? In: Acta Universitatis Szegediensis. Acta Historiae Litterarum Hungaricarum, 2018. Tom. 34. 173-197. p.
<https://ojs.bibl.u-szeged.hu/index.php/ahlihun/article/view/31818/31404>

SZÁSZ Géza: Hogyan olvassunk útleírást? In: Acta Universitatis Szegediensis. Acta Historiae Litterarum Hungaricarum, 2020. Tom. 35-36. 53-80. p.
<https://ojs.bibl.u-szeged.hu/index.php/ahlihun/article/view/34186>

SZÁSZ Géza: Országimázs vagy pihentető olvasmány? Adalékok a 18–19. századi útleírás történeti forrásként való értelmezéséhez. In: „Uralkodjék köztünk ész, érdem, igazság”. Köszöntő tanulmánykötet Kövér Lajos 65. születésnapjára. Szerk. Ferwagner Péter Ákos. Szeged, 2019. 129–137. p.
http://real.mtak.hu/102722/1/Tanulmanykotet_Kover_Lajos65_2019.pdf

2.2 KÜLFÖLDI SZERZŐK ÚTLEÍRÁSA MAGYAR NYELVEN

ANDERSEN, Hans Christian. Utazás a Dunán. Ford. Kertész Judit. Bp. 2021. 94 p.

BLACKWELL, Joseph Andrew: Joseph Andrew Blackwell magyarországi küldetése 1843-1851. Szerk. és a jegyzeteket írta Urbán Aladár. Bp. 1989. 430 p. (Bibliotheca historica)
BORN, Ignaz von: Úti levelek az 1770-es bánsági, erdélyi, felső- és alsó-magyarországi ásványtani utazásról. Eredeti német szöveg és első magyar fordítás. Ford. Fuchs Péter. Miskolc, 2014. 308 p.

BRACE, Charles Loring: Magyarország 1851-ben. Ford. Lévai Csaba. Máriabesnyő, 2005. 336 p.

BRIGHT, Richard: Utazás Bécsből Alsó-Magyarországon keresztül. Ford. Kiss Sándor. Máriabesnyő, 2019. (Élet-utak; 6.)

1. köt. 274 p.
2. köt. 299 p.

BRONEVSKIJ, Vladimir: Utazás Magyarországon. 1810. Ford. Tardy Kallós Lajos. Bp. [1945?]. 125 p.

Egy talján tudós 1808-as erdélyi útinaplója részletek Felice Caronni (1747-1815) útinaplójából. 1-2. rész

<http://oroszlanosudvar.hu/2013/07/27/egy-taljan-tudos-1808-as-erdelyi-utinaploja/>
<http://oroszlanosudvar.hu/2013/07/31/felice-caronni-erdelyi-utinaploja-1808-bol-ii-reszlet/>

GERANDO, Auguste de: Erdély és az erdélyiek. Ford. Gajda Péter. Kolozsvár, 2018. 485 p.

HOFFMANNSEGG, Johann Centurius Hoffmann von: Gróf Hoffmannsegg utazása Magyarországon 1793-1794-ben. Ford. Berkeszi István. Reprint kiad. Pécs, 1988. 142 p.

KOHL, Johann Georg: Utazás Ausztria országain keresztül. Magyarországi utazás. Ford. Vízkelety András. Bp. 2014. 389 p.

NORMANN, Hans: Magyarország, a birodalom, az ország és a nép, a mostani állapotában. Ford. Óvári Csaba. Máriabesnyő, 2020. 239 p. (Élet-utak; 10.)

Orosz és ukrán utazók a régi Magyarországon. Ford., az előszót és a jegyzeteket írta Tardy Lajos. Bp. 1988. 262 p.

PAGET, John: Magyarország és Erdély. Bp. 1987. 347 p.

PARDOE, Julia: A magyarok városa avagy Magyarország és intézményei 1839-1840-ben. Máriabesnyő, 2015. (Érték-őrök)

1. köt. 237 p.
2. köt. 231 p.

PATTERSON, Arthur J.: Utazás Erdélyben 1864 nyarán. Vál., szerk. Maller Sándor. Máriabesnyő, 2017. 131 p. (Élet-utak; 5.)

RICHTER, Wilhelm: Barangolások Magyarországon és annak lakói közt. Ford. Óvári Csaba. Máriabesnyő, 2019. 355 p. (Élet-utak, 7.)

SEETZEN, Ulrich Jasper: Úton a Duna mentén Magyarországon = Unterwegs auf der Donau in Ungarn 1802. Ford. Katona Tünde. Bp. 2020. 400 p.

2.3. KOMMENTÁROK, ELEMZÉSEK

Angol és skót utazók a régi Magyarországon (1542-1737). Bev., jegyz. Gömöri György. Bp. 1994.

Simon Clement 1715-ös utazása Budától Légrádig. 99-104. p.

Lady Wortley Montague levele Duna menti útvjáról (1717). 105-109. p.

Jeremiah Milles Pozsonytól Esztergomig 1737-ben. 110-116. p.

Richard Pococke dunántúli utazása 1737-ben. 117-120. p.

ANTALFFY Gyula: Így utaztunk hajdanában. Bp. 1975. 558 p. (Utazások a múltban és a jelenben)

Útikönyv korabeli útleírások alapján

ANTALFFY Gyula: Reformkori magyar városrajzok. Bp. 1982. 438 p. (Utazások a múltban és a jelenben)

BEKE György: Egy román bojár, aki felfedezte magának Európát. In: Európai Utas, 1992. 4. sz. 70-74. p.

BIRKÁS Géza: Francia utazók Magyarországon. Szeged, 1948. 228 p.

DELBÓ Rita: Olasz utazók a reformkori Magyarországon. Bp. 2000. 59 p.

DOBA Dóra: Német utazók Magyarországon a 18. században. In: Világtörténet, 1999. 2. sz. 28-41. p.

<https://tti.abtk.hu/kiadvanyok/folyoiratok/vilagtortenet/125-kiadvanyok/folyoiratok/vilagtortenet-archiv/1062-vt-1999-2>

FEJÉRDY Gergely: 18. századi francia anyanyelvű utazók Magyarországon. In: Világtörténet, 1999. 3-4. sz. 42-56. p.

http://real-j.mtak.hu/2133/1/Vilagtortenet_1999.pdf

FRANK Tibor: A brit újságírás és a brit utazók. In: F. T.: Viktória királynő kezeihez. Az osztrák–magyar kiegyezés brit tükörben 1865-1870. Bp. 2019. 132-160. p.

GYÖRFFY Katalin, G.: A XVIII. századi utazók személye, útvonala és általános észrevételei. In: Gy. K., G.: Kultúra és életforma a XVIII. századi Magyarországon. Idegen utazók megfigyelései. Bp. 1991. 15-33. p.

HARASZTI Sándor – PETHŐ Tibor: Útikalandok a régi Magyarországon. Bp. 1963. 324 p.

HOREL, Catherine: Francia utazók Magyarországon 1818-1910. Bp. 2021. 207 p.

Idegen szemmel. Magyarságkép a 19-20. századi útleírásokban. Pécs, 2010. 296 p.

KÖKÉNY Andrea: Robert Townson utazásai Magyarországon, 1793. In: Aetas, 2013. 3. sz. 119 – 140. p.

http://epa.oszk.hu/00800/00861/00062/pdf/EPA00861_aetas_2013-03_119-140.pdf

KULCSÁR Krisztina: 18. századi német utazók Magyarországon In: Sic itur ad astra, 1996. 1-3. sz. 83-113. p.

http://epa.oszk.hu/01000/01019/00027/pdf/EPA01019_sic_itur_ad_astra_1996_01-03_083-113.pdf

KULCSÁR Krisztina: Hogy látták? Német utazók a 18. századi Magyarországról. In: Rubicon, 2021. 1-2. sz. 100-107. p.

KURUCZ György – MOGYORÓSI András: Angol utazók Magyarországon: elmaradottság és szellemi igényesség. Robert Townson és Richard Bright országgépe a 18-19. század fordulóján. In: Rubicon, 2021. 1-2. sz. 108 – 115. p.

MARJANUCZ László: Franz Griselini Bánság-képe. In: Aetas, 2013. 3. sz. p. 24 – 43.

https://epa.oszk.hu/00800/00861/00062/pdf/EPA00861_aetas_2013-03_024-043.pdf

MIKLÓS Árpád: A sóbánya látogatások utazói, utazásai és útleírásai – lajstromszerű áttekintés. In: M. Á.: Idegen utazók Erdély és Máramaros sóbányáiban. 18-19.század. Kolozsvár, 2017. 221-256. p.

MIKLÓS Árpád: Illusztratív szöveggyűjtemény. Erdélyi és máramarosi sóbánya-látogatások elbeszélései a 18-19. századból. In: M. Á.: Idegen utazók Erdély és Máramaros sóbányáiban. 18-19.század. Kolozsvár, 2017. 27-158. p.

OLTER László: Brit utazók Magyarországon 1792–1815. In: Történelmi Szemle, 2000. 3–4. sz. 267–289. p.

<https://e-books.hu/dokumentum/91a83d9/olter-1%C3%A1szl%C3%B3:-britutaz%C3%B3k-magyarorsz%C3%A1gon-1792%201815>

PAPP Klára: Hofmannsegg úti élményei. Egy német gróf, aki megszerette a magyarokat. In: Rubicon, 2021. 1-2. sz. 88-99. p.

PELLÉRDI Márta: Reformkori angol utazó Magyarországon és Erdélyben. John Paget a magyarokról és a nemzetiségekről. In: Rubicon, 2021. 1-2. sz. 118-127. p.

Robert Townson magyarországi utazásai. Az 1997. szeptember 26-án Debrecenben tartott "Townson Emlékülés" előadásai. Szerk. Rózsa Péter. Debrecen, 1999. 219 p.

SZÁSZ Géza: Országgép a 18-19. századi útikalauzokban. In: Aetas, 2013. 3. sz. 44-59. p.

<https://epa.oszk.hu/00800/00861/00062/pdf/>

SZÁSZ Géza: Ki fog itt segíteni? A reformkori Magyarország képe a francia útleírásokban. Szeged, 2016. 60–192. p.

Az utazás divatja. Útleírások, útijegyzetek az 1848 előtti Erdélyről. Vál., jegyz. Egyed Ákos. Bukarest, 1973. 199 p.

VENKOVITS Balázs: Kelet és nyugat határán: külföldi utazók Magyarországon és Debrecenben a 19. század első felében. In: Debreceni Szemle, 2017. 4. sz. 480-491. p.
https://szemle.unideb.hu/?page_id=2049

Összeállította:
Zsigri Mária